

KOMENTÁŘ

2. 12. 2024

Knihovny a kulturní zařízení v Jihomoravském kraji v roce 2023

Do knihoven v Jihomoravském kraji přišlo v roce 2023 5,1 mil. návštěvníků, měli možnost si vybrat z 8,7 mil. knih či využít 1 052 počítačů s připojením na internet. Registrovaný čtenář si v loňském roce vypůjčil v průměru 28 knih.

Veřejné knihovny v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2023 v provozu 598 veřejných knihoven a 93 poboček knihoven včetně pojízdných zařízení. V knihovnách bylo registrováno celkem 146,1 tis. čtenářů, z tohoto počtu bylo 39,7 tis. čtenářů ve věku do 15 let. Z níže uvedených dat můžeme vyčíslit postupný nárůst obou skupin registrovaných čtenářů oproti „covidovým“ letům 2020 a 2021. Nicméně skutečnost roku 2023 byla v porovnání s rokem 2019 o 10,1 % nižší u počtu registrovaných čtenářů a o 14,6 % nižší u počtu čtenářů do 15 let.

Tab. 1 Vybrané údaje o veřejných knihovnách v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Veřejné knihovny¹⁾	608	609	606	603	599	598
Pobočky knihoven	94	93	94	94	94	93
Knihovní jednotky celkem (tis.)	8 863	8 811	8 811	8 751	8 724	8 693
Registrovaní čtenáři (tis. osob)	150,5	162,4	137,8	125,4	140,8	146,1
z toho registrovaní čtenáři do 15 let (tis. osob)	40,7	43,6	35,2	30,5	37,3	39,7
Výpůjčky celkem (tis.)	5 102,8	4 894,5	3 719,3	3 353,8	4 036,4	4 135,6
Návštěvníci knihoven						
vč. návštěvníků on-line služeb (tis. osob)	5 136,7	5 035,1	4 274,4	3 611,6	4 523,9	5 077,0
Studijní místa	7 147	7 123	7 224	7 098	6 963	6 987
Počítače pro uživatele ²⁾	1 250	1 224	1 209	1 164	-	-
z toho napojené na internet	1 166	1 148	1 133	1 094	1 082	1 052
Počet návštěvníků využívajících internet v knihovně (tis. osob)	352,5	358,3	130,6	129,0	266,1	280,0

¹⁾ včetně Národních knihoven ČR, Moravské zemské knihovny v Brně a krajských vědeckých knihoven

²⁾ od r. 2022 není sledováno

Čtenáři měli v knihovnách v kraji v roce 2023 k dispozici 8,7 mil. knihovních jednotek. Bylo evidováno celkem 4,1 mil. výpůjček, jejich počet se v porovnání s roky 2020 a 2021 opět pomalu navyšuje. Registrovaný čtenář si v roce 2023 vypůjčil v průměru 28 knih. Průměrný počet registrovaných čtenářů připadajících na jednu knihovnu včetně poboček byl až do roku 2018 vcelku stálý, po mírném nárůstu čtenářů v roce 2019 následoval pokles, který dosáhl minima v roce 2021 (180 čtenářů na knihovnu). V průběhu roku 2023 bylo registrováno na knihovnu průměrně 211 čtenářů.

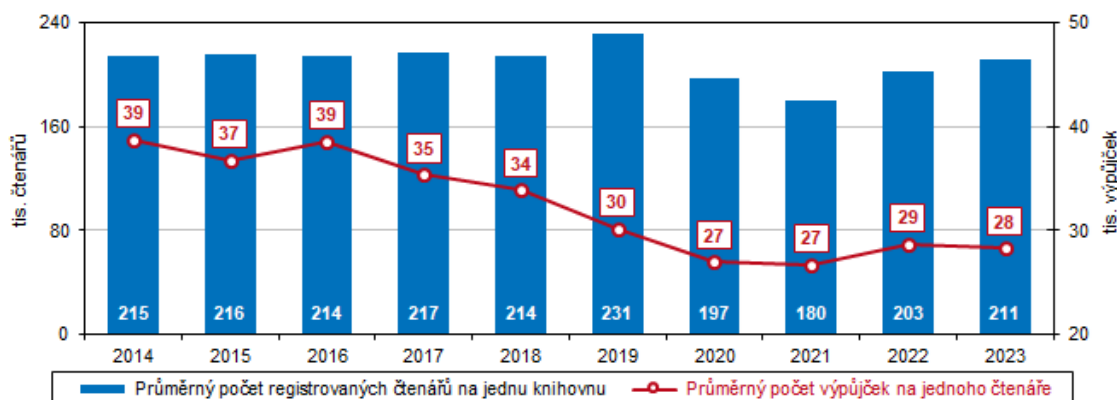
V roce 2023 na jednu knihovnu v Jihomoravském kraji připadalo 1 770 obyvatel, počet registrovaných čtenářů tvořil 11,9 % středního stavu obyvatel. Pokud by měl tento ukazatel

KOMENTÁŘ

posloužit jako měřítko pro srovnání krajů, pak nejnižší podíl čtenářů z počtu obyvatel byl vykázán v Ústeckém kraji (8,0 %), nejvyšší v hl. m. Praze (15,0 %). Podíl registrovaných čtenářů na celkovém počtu obyvatel v Jihomoravském kraji byl spolu s Plzeňským krajem 6. nejvyšší.

Graf 1 Čtenáři knihoven (včetně poboček) v Jihomoravském kraji v letech 2014 až 2023

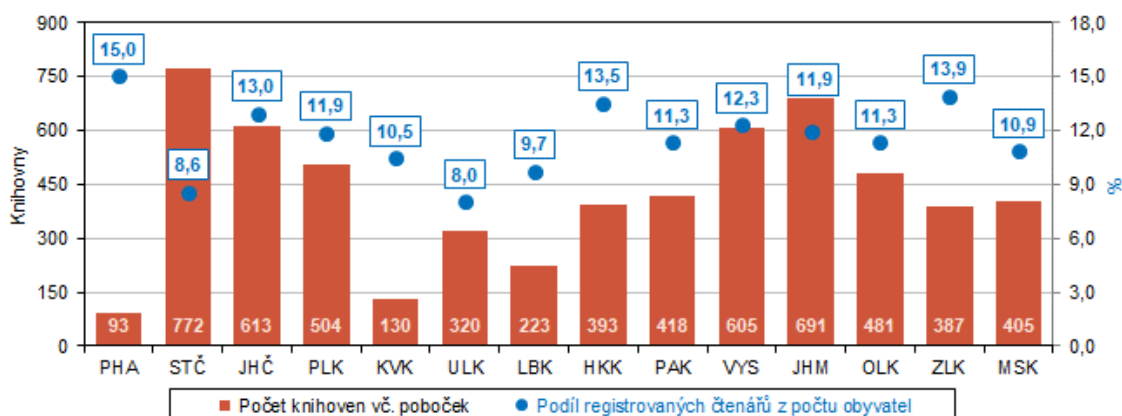
Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu



Nejvyšší počet knihoven vč. poboček byl v roce 2023 sice evidován ve Středočeském kraji (772), nejvyšší počet registrovaných čtenářů byl ale v hl. m. Praze (206,5 tis. osob). V Praze také v průměru připadlo nejvíce registrovaných čtenářů na 1 knihovnu (2 221). Neaktivnější čtenáři byli ve Zlínském kraji, v průměru zde ročně na jednoho čtenáře připadlo 42 výpůjček.

Graf 2 Počet knihoven a podíl čtenářů na obyvatelstvu podle krajů v roce 2023

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu



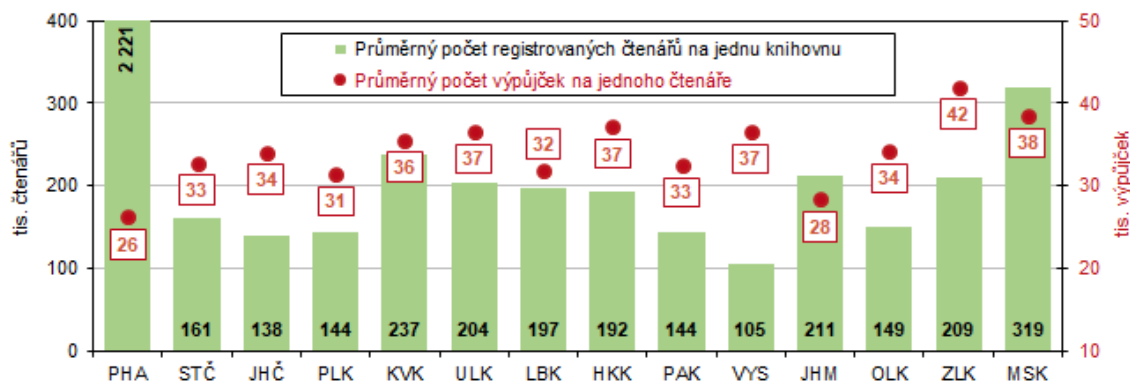
Ve veřejných knihovnách jsou k dispozici také počítače s připojením k internetu. V jihomoravských knihovnách bylo v roce 2023 celkem 1 052 počítačů připojených na internet. Počet počítačů v knihovnách se v posledních letech postupně snižuje, neboť o tyto služby klesá zájem. V roce 2023 bylo v kraji evidováno 280,0 tis. návštěvníků knihoven využívajících jejich internet, což oproti roku 2019 obnáší 21,9% pokles. V mezikrajském srovnání byl počet počítačů v knihovnách s připojením

KOMENTÁŘ

na internet nejvyšší, počet návštěvníků knihoven využívajících internet v knihovně v roce 2023 byl mezi kraji 2. nejvyšší.

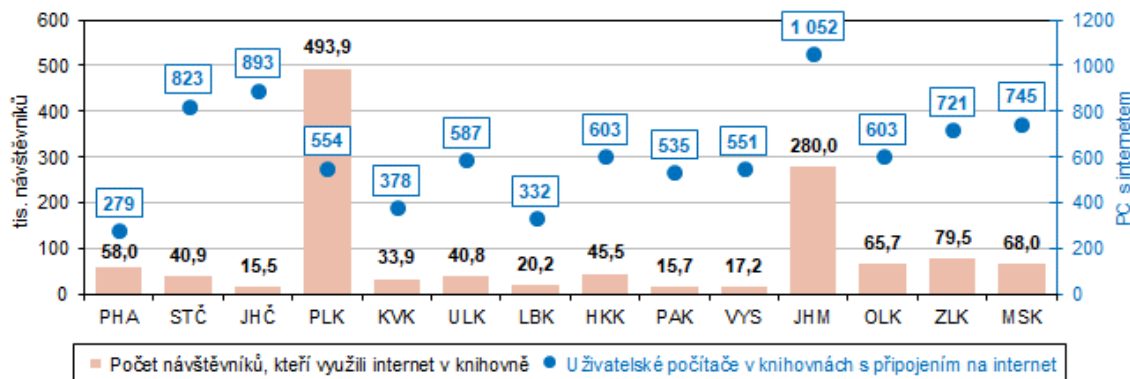
Graf 3 Čtenáři knihoven (včetně poboček) podle krajů v roce 2023

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu



Graf 4 Čtenáři knihoven využívající internet v knihovnách podle krajů v roce 2023

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu



Památkové objekty v Jihomoravském kraji zpřístupněné návštěvníkům za vstupné

Dalším prvkem z oblasti kulturních zařízení jsou památkové objekty s kulturně výchovným využitím, které jsou v kraji zpřístupněné návštěvníkům za vstupné. Patří sem hrady, zámky, kláštery, kostely, mlýny apod., ovšem památky, které jsou ve správě muzea či galerie, sem zařazeny nejsou.

V Jihomoravském kraji k památkovým objektům zpřístupněným návštěvníkům za vstupné namátkou patří hrady Bítov, Janův Hrad, Nový Hrad u Adamova, Pernštejn, Špilberk, Veveří; zříceniny hradu Boskovice, Cornštejn, Nový Hrádek u Lukova; zámky Boskovice, Bučovice, Kunštát na Moravě, zámek Lednice se 4 objekty, Lysice, Milotice, Oslavany, Rájec nad Svitavou, Rosice, Slavkov u Brna, Uherčice, zámek Valtice se 3 objekty, Velké Opatovice, Vranov nad Dyjí; kláštery v Dolních Kounicích, Předklášteří, Rajhradě; mlýny Rudice, Veverská Bítýška, Klobouky u Brna, Ruprechtov; věže Vlkova nebo Radniční ve Znojmě.

KOMENTÁŘ

Tab. 2 Vybrané údaje o památkových objektech zpřístupněných za vstupné v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Památky zpřístupněné návštěvníkům za vstupné	38	39	42	41	38	41
Návštěvníci celkem (tis. osob)	1 259,1	1 310,6	940,5	951,9	1 231,9	1 327,1
Inventární jednotky mobiliárního fondu	123 430	121 648	137 858	140 875	141 579	142 094
Počet svazků historických knihovních fondů	160 209	170 234	170 252	167 576	167 025	167 215
Kulturní akce v památkách	510	623	413	241	429	423
Návštěvníci kulturních akcí celkem (tis. osob)	356,8	394,5	209,9	806,9	326,8	372,9

Do roku 2019 památkové objekty v Jihomoravském kraji navštívilo každoročně více než milion osob. Po výrazném propadu návštěvnosti v období „covidových“ let, kdy památky navštívilo v průměru 946,2 tis. osob, překročila v následujících letech návštěvnost opět milionovou hranici. V areálu památek jsou pořádány i kulturní akce, v roce 2023 jich bylo více než 400 s účastí téměř 373 tis. návštěvníků.

Muzea a galerie v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2023 veřejnosti k dispozici 36 muzeí a památníků, 2 galerie a 42 poboček muzeí a galerií. Bylo v nich možno shlédnout 232 expozic a 357 výstav, které navštívilo téměř 1,3 mil. návštěvníků.

Tab. 3 Vybrané údaje o muzeích a galeriích v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Muzea, galerie	40	40	39	36	36	38
v tom:						
muzea, památníky	36	36	35	31	33	36
galerie	4	4	4	5	3	2
Pobočky muzeí a galerií	41	42	41	42	42	42
Expozice	218	216	224	223	220	232
Uspořádané výstavy	450	433	275	306	336	357
Návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)	1 117,0	1 163,6	663,3	704,3	1 072,9	1 252,4
Evidované sbírkové předměty (tis.)	3 899,0	3 968,0	4 039,0	4 283,0	4 152,4	4 217,0

Pozn.: V oblasti kulturních zařízení jsou pro potřeby statistiky využívány výstupy z rezortních statistických informačních systémů, které zpracovává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Praha. Údaje v tabulkách zachycují u stavových ukazatelů stav ke konci roku (např. počet knihoven, galerií), u intervalových ukazatelů úhrn za rok (např. počet návštěvníků). Údaje jsou šetřeny za kulturní organizace, jejichž zřizovatelem je stát (Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR nebo jiná ministerstva a územně samosprávné celky) a dále kulturní zařízení zřizovatelů církevních, občanských sdružení, obecně prospěšných společností, podnikatelů (právnických i fyzických osob) aj.

Kontakt:

Ing. Jitka Hortová
Krajská správa ČSÚ v Brně
T: 542 528 115
E: jitka.hortova@csu.gov.cz

Oddělení informačních služeb – Krajská správa ČSÚ v Brně

Informace o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další najdete na stránkách

Českého statistického úřadu: www.csu.gov.cz/jihomoravsky | tel.: 542 528 200, e-mail: infoservisbrno@csu.gov.cz